

Простий і складений присудки (іменний і дієслівний). Способи вираження присудка

Вправа
«Створення висловлення про
відомого науковця-дослідника»

Опис. Упродовж цього уроку ви можете закріпити з учнями знання з теми «Простий і складений присудки. Способи вираження присудка» за допомогою аудіювання медіатексту про відомого науковця Ігоря Сікорського і створення учнями на його основі власного висловлення про науковця. Робота з медіатекстом також дозволить розвинути навички критичного мислення в учнів, уміння порівнювати інформацію з різних джерел задля її перевірки.

Учень має знати

- » способи вираження присудка.

Учень має розуміти

- » виражальні можливості простого двоскладного речення в текстах різних стилів.

Учень має вміти

- » визначати головні та другорядні члени речення;
- » визначати види присудків у реченнях та способи вираження присудка;
- » переказувати і створювати тексти різних стилів із поєднанням різних типів мовлення.

Вправа «Створення висловлення про відомого науковця-дослідника»

Мета

- » продемонструвати учням, що будь-який медіатекст є продуктом, створеним журналістом, а отже текстом, що має автора й відображає його ставлення до теми;
- » навчити критично ставитись до медійної інформації, перевіряючи та аналізуючи інформацію з різних джерел.

Уміння і навички з інфомедійної грамотності

- » уміння аналізувати жанри журналістських повідомлень;
- » уміння ефективно шукати й перевіряти інформацію;
- » уміння систематизувати інформацію, висувати гіпотези й оцінювати альтернативи.

Що необхідно підготувати до уроку

- » проєктор та комп'ютер;
- » роздатковий матеріал (текст «Ігор Сікорський — людина, яка підкорила небо»).

ЗАПРОПОНУЙТЕ учням самостійно прочитати текст про всесвітньо відомого авіаконструктора Ігоря Сікорського (роздатковий матеріал).

ЗАПИТАЙТЕ учнів, чи знали вони про відомого українця Ігоря Івановича Сікорського, й **НАГАДАЙТЕ**, що Ігоря Сікорського часто називають українсько-польсько-російським та американським авіаконструктором, але ми пишаємося ним саме як великим українцем на підставі місця народження, освіти, а також юності, проведеної в Києві. Сам Ігор Іванович завжди пишався своїм походженням, не забував Україну, а вже у США активно допомагав іншим, менш успішним емігрантам.

ЗАПРОПОНУЙТЕ учням назвати ті факти з життя та діяльності Ігоря Івановича Сікорського, які їх зацікавили найбільше і які вони б обрали для власного медіависловлення, наприклад, у популярному журналістському жанрі рейтингу, на кшталт «Три найцікавіші факти про підкорювача небес Ігоря Сікорського». Після короткого обговорення декількох варіантів **ЗАПРОПОНУЙТЕ** учням записати три факти, обрані ними самостійно, у формі журналістського тексту-повідомлення, що містить речення, граматичні основи яких включають іменний складений присудок (наприклад, із використанням словосполучень «*вважається першовідкривачем / першопроходцем / першим / відомим*», «*став винахідником*», «*виявився наполегливим*», «*став першопроходцем*», «*зміг винайти*», «*намагався досягти*» тощо).

ПРИКЛАДИ

- *Відомий українець Ігор Сікорський став винахідником гелікоптерів, надихнувшись малюнком повітряного гвинта Леонардо да Вінчі. Саме гелікоптер, який розробив Сікорський, вперше перетнув Атлантику й Тихий океан (із дозаправкою у повітрі).*

Для приміток:

Ігор Сікорський — людина, яка підкорила небо

з джерелом
<https://ua.igotoworld.com/ua/article/816-igor-sikorskiy-chelovek-pokorivshiy-nebo.htm>

- Успіх прийшов до винахідника не одразу, й перші гелікоптери не змогли піднятися в небо. Проте Ігор Сікорський виявився наполегливим, продовжував спроби майже 20 років, і вже у 1942 році його гелікоптер узяли на озброєння повітряні сили США.
- Ігор Сікорський став відомим не тільки як винахідник вертольотів, але і як конструктор літаків. Спроектований ним багатомоторний літак «Ілля Муромець» ще у 1914 році встановив світовий рекорд вантажопідйомності.

ПРОАНАЛІЗУЙТЕ представлені учнями варіанти, звертаючи увагу й на способи вираження присудка, і на форму представлених повідомлень (чи є вони вдалим для використання в медіа, чи будуть вони цікавими слухачам / глядачам), а також на зміст представлених фактів.

ЗВЕРНІТЬ УВАГУ учнів на останній із цікавих фактів, представлених журналістами: «У червні 2016 року Міжнародному аеропорту «Київ» присвоїли ім'я Ігоря Сікорського».

СКАЖІТЬ. Під час виконання інших вправ із медіаграмотності на попередніх уроках ми з вами вже переконалися, що будь-яку інформацію слід перевіряти за кількома джерелами. І якщо ми зацікавимося фактом надання імені Ігоря Сікорського Міжнародному аеропорту «Київ», то знайдемо певну суперечність, на яку не звертають увагу журналісти при підготовці своїх матеріалів, таким чином вводячи читачів в оману.

ABC СЛАЙД 3

Інформаційна агенція УНІАН повідомляє нам про перейменування аеропорту «Жуляни» як про факт, що стався 8 червня 2016 року, посилаючись на повідомлення прес-служби аеропорту в соціальній мережі. Зазначається, що цьому передувало рішення Київської міської ради, але не зазначено, від якого числа. Подібну інформацію розміщує, наприклад, сайт «Кореспондента».

ABC СЛАЙД 4

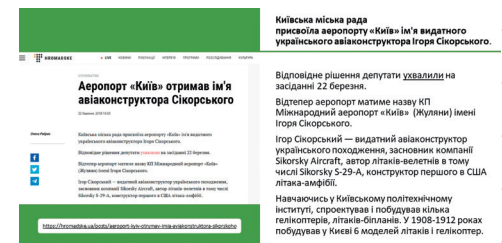
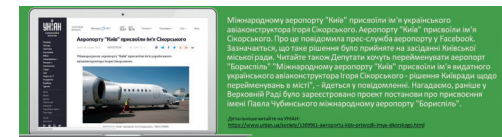
А от на сайті «Громадського» з новини від 22 березня 2018 року ми дізнаємося, що відповідне рішення Київської ради прийняте саме 22.03.2018: «Київська міська рада присвоїла аеропорту «Київ» ім'я видатного українського авіаконструктора Ігоря Сікорського. Відповідне рішення депутати ухвалили на засіданні 22 березня».

ABC СЛАЙД 5

Подібне повідомлення читаємо й на сайті kiev-ukr.segoday.ua. Якщо ми почнемо ретельно розшукувати цю інформацію, то побачимо, що більшість авторитетних видань подає саме таку новину — з офіційним посиланням на рішення Київської ради від 22 березня 2018 року:

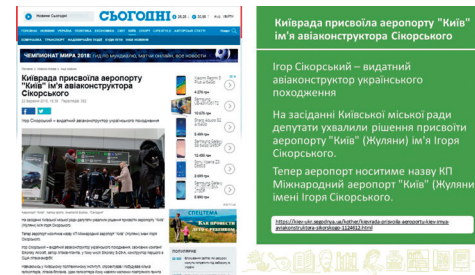
- «Дзеркало тижня» (джерело: <https://dt.ua/UKRAINE/aeroport-kiyiv-pereymenuvali-na-chest-sikorskogo-272882.html>),

Для приміток:

- інформаційна агенція «Укрінформ» (джерело: <https://www.ukrinform.ua/rubric-kyiv/2427135-aeroportu-kiiv-prisvoili-ima-sikorskogo.html>),
- інформаційна агенція UNN (джерело: <http://www.unn.com.ua/uk/news/1721513-aeroportu-kiyiv-prisvoyili-ima-igorya-sikorskogo>),
- сайт «Главком» (джерело: <https://glavcom.ua/kyiv/news/aeroportu-kijiv-prisvojeno-ima-igorya-sikorskogo-483238.html>),
- сайт телеканалу ZIK (джерело: https://zik.ua/news/2018/03/22/aeroportu_kyiv_prysvoily_ima_igorya_sikorskogo_1290549) та на багатьох інших інформаційних ресурсах.

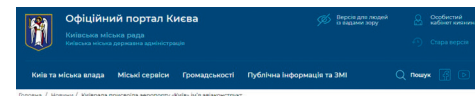
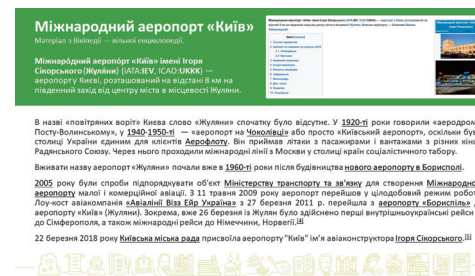
ABC СЛАЙД 6

Можемо подивитися й інформацію на сторінці Вікіпедії.

ABC СЛАЙД 7

Знаходимо підтвердження офіційного перейменування аеропорту в 2018 році, але найкращим підтвердженням усе ж буде офіційне джерело. У цьому випадку найкращим джерелом буде не сайт аеропорту, а сайт Київської міської ради. І саме там ми знаходимо підтвердження перейменування 2018 року, а отже інформація про надання аеропорту імені Ігоря Сікорського від червня 2016 року є помилковою. Але жодна з редакцій, що її розмістили, не спростувала її чи не зняла цієї інформації з сайту.

ЗАПИТАЙТЕ учнів. Як би ви готували матеріал про Ігоря Сікорського, якби були журналістами — де б шукали цікаві факти? (Мабуть, подивилися б за пошуком у гуглі найпопулярніші матеріали. Найімовірніше, такими б виявилися статті у Вікіпедії та публікації чи відеоматеріали, які вже робили інші журналісти.) Чи всі факти, що трапилися вам в інтернеті, у публікаціях інших журналістів, у Вікіпедії, ви б використали у своєму матеріалі? (Ні, не всі. Навіть якщо ми порівнюємо статті у Вікіпедії українською, російською та англійською мовами, то побачимо різні за змістом матеріали. У них по-різному будуть розставлені акценти, наприклад, щодо місця народження, походження чи місць навчання винахідника. Порівнюючи такі матеріали й публікації колег-журналістів, слід звертати уваги саме на розбіжності, а сумнівні факти перевіряти додатково, в інших джерелах.) Чи розумієте ви, що кожен журналіст обирає факти на власний розсуд? За яким принципом, наприклад, ви обирали факти сьогодні на уроці для свого рейтингу «Найцікавіше про Ігоря Сікорського»? (Так, усі журналісти покладаються на власний життєвий досвід, власні вподобання та зацікавленості. Але є й загальні правила — цікавості того, що зроблено кимось уперше, є рекордним, рідкісним, сенсаційним. Крім того, інформація має бути наближеною до читача за часом (має бути нам цікавою сьогодні, стосуватися сьогодення) і за відстанню — нам цікавіше дізнаватися про нашу країну, наш народ і його представників.) Якби вам при збиранні інформації трапився сенсаційний факт, про який згадує тільки одне джерело, чи засумнівалися б ви в ньому? Чи стали би шукати підтвердження в інших джерелах, чи вважаєте це необов'язковим? (Сенсаційні факти потребують особливо ретельної перевірки. Треба шукати їх підтвердження в достовірних джерелах,

Blank lined area for student notes or answers.

а у разі їх непідтвердженості журналіст має про це попередити свою аудиторію.) Які джерела є надійнішими за інші? Що дає перевірка інформації за офіційними джерелами? (Офіційні джерела — сайти органів влади, офіційних установ та інституцій — є найбільш надійними, бо організації, які їх створили й оновлюють інформацію на них, несуть відповідальність за зміст інформації.) Чи те, що ви сьогодні дізналися про пошук інформації та перевірку джерел, було для вас корисним? Чи, може, це корисно лише для журналістів? (Навички перевірки інформації корисні кожній людині як споживачеві інформації, бо це дозволяє нам не стати жертвами обману та маніпуляцій. Якщо ж ми ще й поширюємо інформацію, тим більш маємо дошукатися її першоджерела, перевірити її перед поширенням, щоб не стати у незручне становище, не виглядати неосвіченою людиною, невігласом.)

Dotted lines for writing notes.

ПІДСУМУЙТЕ. Інформація нині має надзвичайну вартість у житті кожної людини. Тож сучасній людині незалежно від професії варто вміти шукати джерела корисної інформації та перевіряти надійність і правдивість цих джерел. Крім того, що ми шукаємо інформацію для навчання, роботи, досліджень і щоденного життя, ми всі так чи інакше є авторами повідомлень — у соціальних мережах чи в розмовах з іншими. Тож щоб не ввести інших в оману й не поставити себе в незручне становище, не виставити себе невігласом, краще перед поширенням інформації завжди її перевіряти, порівнювати й зіставляти з інформацією з інших джерел — офіційних (вони надійніші) та альтернативних.

ДЖЕРЕЛА

Для приміток:

1. Аеропорту «Київ» присвоїли ім'я Сікорського [Електронний ресурс] // Укрінформ. — 22.03.2018. — Режим доступу до ресурсу: <https://www.ukrinform.ua/rubric-kyiv/2427135-aeroportu-kiiv-prisvoili-ima-sikorskogo.html>.
2. Аеропорту «Київ» присвоїли ім'я Сікорського [Електронний ресурс] // Українські національні новини. — 22.03.2018. — Режим доступу до ресурсу: <http://www.unn.com.ua/uk/news/1721513-aeroportu-kiyiv-prisvoyili-ima-igorya-sikorskogo>.
3. Аеропорту «Київ» присвоїли ім'я Сікорського [Електронний ресурс] // Главком. — 22.03.2018. — Режим доступу до ресурсу: <https://glavcom.ua/kyiv/news/aeroportu-kijiv-prisvojeno-ima-igorya-sikorskogo-483238.html>.
4. Аеропорту «Київ» присвоїли ім'я Ігоря Сікорського [Електронний ресурс] // ZIK. — 22.03.2018. — Режим доступу до ресурсу: https://zik.ua/news/2018/03/22/aeroportu_kyiv_prysvoyli_ima_igorya_sikorskogo_1290549.
5. Аеропорт «Київ» перейменували на честь Сікорського [Електронний ресурс] // Дзеркало тижня. — 22.03.2018. — Режим доступу до ресурсу: <https://dt.ua/UKRAINE/aeroport-kiyiv-pereymenuvali-na-chest-sikorskogo-272882.html>.
6. Ігор Сікорський — людина, яка підкорила небо [Електронний ресурс] // Путівник по Україні від I go to world. Туристичний портал. — Б. р. — Режим доступу до ресурсу: https://ua.igotoworld.com.ua/article/816_igor-sikorskiy-chelovek-pokorivshiy-nebo.htm.

АВТОРКА: Олена Тараненко

ВІВЧАЙ ТА РОЗРІЗНЯЙ:
інфо-медійна грамотність

Матеріали розроблені в рамках проекту «Вивчай та розрізняй: інфо-медійна грамотність», який виконується IREX за підтримки посольств США та Великої Британії, у партнерстві з Міністерством освіти і науки України та Академією української преси. Використання матеріалів дозволене лише з некомерційною метою і за умови посилання на проєкт та IREX.

НА ЩО ВАРТО ЗВЕРНУТИ УВАГУ В МЕДІАТЕКСТІ?

ЗАГОЛОВКИ

- ? Чи можна зрозуміти зміст повідомлення і зробити висновки лише за заголовком?
- ? Чи варто поширювати матеріал в соцмережах, орієнтуючись лише на заголовок та лід (підзаголовок, перший абзац)?
- ? Заголовок відповідає інформації в тексті?
- ? Чи містить заголовок категоричні твердження, які не можливо перевірити?

ЕМОЦІЇ

- ? Чи апелюють заголовок, фото і судження в тексті до ваших емоцій, чи намагаються їх використати, щоб спонукати вас до дії, зміни ставлення?

ДЖЕРЕЛА

- ? Чи вказані джерела інформації, чи є можливість її перевірити?
- ? Дата події та дата публікації співпадають?
- ? Чи не базується текст на чутках, узагальненнях, упередженнях та стереотипах?

ФАКТИ, ЛОГІКА

- ? Чи містить текст оціночні судження і чи не підміняють вони собою факти?
- ? Зв'язок між фактами та описаними подіями є логічним і послідовним?
- ? Чи не вирвана подія з контексту?

ЕКСПЕРТИ

- ? Чи є думка експерта насправду фаховою?
- ? Коментар експерта містить аналіз / прогноз чи емоційну оцінку / категоричне судження?

ОЧЕВИДЦІ

- ? Чи впевнені ви, що вказані очевидці були присутніми на місці події?
- ? Чим діляться очевидці в тексті – емоціями та оцінками чи повідомляють факти?

Для приміток:

A series of horizontal dotted lines for writing notes.